

בס"ד. שיחת ש"פ וישב, כ"א כסלו, ה'תשי"ד.

בלתי מוגה

א. המאמר ד"ה צדקת פרזונו שנאמר ב"ט כסלו השתא, שתוכנו הוא המאמר די"ט כסלו תרפ"ט¹, בזמן החתונה² — ישנו גם בדרושיהם של אדמו"ר האמצעי³, הצמח צדק⁴ ואדמו"ר מהר"ש⁵ (בכמה שינויים, אבל תוכנם שוה).

בכלל אין זה פלא שמצינו אצל רבותינו נשיאינו שחוזרים ואומרים מאמר שכבר נאמר בדורות שלפנ"ז, כי:

כשמדובר אודות השפעה מרב לתלמיד, שעיקרה שיתוסף אצל התלמיד השפעה שכלית שתהי' מובנת בשכלו ויעמיק בה וכו' — צריך להיות בהשפעה איזה חידוש שכלי,

אמנם, אמירת דא"ח ("זאָגן חסידות") ע"י הרבי, אינו רק בשביל שייבינו את הדברים ויתעמקו בהם, ויפיקו מהם הוראה בעבודה כו', אלא יש ענין גם בהאמירה כשלעצמה: אמירת פנימיות התורה ע"י נשיא בישראל, החל מרשב"י, ועד"ז ע"י הנשיאים שלאחריו מדור לדור.

ומהענינים בזה — שלפעמים אומרים הרביים מאמר חסידות כדי להסיר ולפרוץ ("דורכברעכן") ענין של העלם והסתר, ולטהר האויר, שעיי"ז יוכלו להמשיך ולפעול ענין מסויים שנדרש במעמד ומצב זה.

וע"ד מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶ שלכל אחד מהרביים היו מאמרים קבועים ביחוד בשביל טהרת האויר שמזמן לזמן היו חוזרים עליהם ברבים.

ולכן לא יפלא שלפעמים חוזרים הרביים ואומרים מאמר ישן, ללא תוספת חידוש — כי, כאשר חוזר ומתעורר מעמד ומצב הדומה להמעמד ומצב שבגללו הוצרכו לומר מאמר חסידות הנ"ל, חוזרים ואומרים מאמר

(4) ראה אוה"ת בשלח ע' עתר ואילך.
 (5) ראה ד"ה הנ"ל תרכ"ז. תרכ"ט —
 סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' רפה ואילך.
 סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' נט ואילך.
 (6) אג"ק שלו ח"ו ע' רסז (נעתק ב"היום יום" כח תמוז).

(1) סה"מ קונטרסים ח"א לב, ב ואילך.
 סה"מ תרפ"ט ע' 113 ואילך.
 (2) בשבעת ימי המשתה לחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א — י"ד כסלו תרפ"ט.
 (3) ראה תו"ח בשלח שכב, א ואילך.
 שערי תשובה ח"ב ז, ד ואילך.

חסידות זה, בשינויים המתאימים לשינויי הזמן והמצב, וכשם שבשעתו פעל אמירת המאמר את פעולתו, כן יפעל אמירת המאמר פעולתו גם עתה.

ב. זמנו של מאמר זה בדרושי רבותינו נשיאינו הנ"ל הוא — ראש השנה ("א ראש-השנה'דיקער מאמר")⁷, אך בשנת תרפ"ט, בזמן החתונה, אמרו כ"ק מו"ח אדמו"ר בי"ט כסלו.

ובביאור השייכות דמאמר זה לי"ט כסלו, חשבתי תחלה — בפשטות — שזהו לפי שי"ט כסלו הוא "ראש השנה לחסידות"⁸, ועד שמצינו מאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר מי"ט כסלו⁹ שהתחלתם "זה היום תחלת מעשיך".

אבל באמת, יש שייכות פנימית יותר בין תוכן המאמר לזמן אמירתו:

ענינו העיקרי של מאמר זה הוא — "והנצח זו (בנין) ירושלים"¹⁰ (ובענין זה מתחיל במאמר אדמו"ר האמצעי)¹¹, שבשביל ענין הנצחון מבזבזים את כל האוצרות כו'.

וזהו השייכות לי"ט כסלו, ראש השנה לחסידות — כיון שכללות ההתגלות דפנימיות התורה ע"י תורת החסידות הו"ע של בזבזו האוצרות. ובהקדמה — שחודש כסלו בכלל הוא הזמן להתגלות פנימיות התורה, כפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹² בנוגע לקביעות זמן החתונה בחודש כסלו: המחותן — בהתכוונו לאאמור ז"ל — הוא מקובל, והוא מסביר ענין זה ע"פ קבלה¹³, אבל אני אומר שזהו לפי שחודש כסלו הוא חודש השלישי, החודש דמתן-תורה של פנימיות התורה.

והענין בזה¹⁴ — שחודש כסלו שהוא חודש השלישי בחדשי

(סה"מ תש"ו ע' 54 ואילך), תש"י (סה"מ ה'שי"ת ע' 95 ואילך).

(10) ברכות נח, סע"א.

(11) תו"ח שם.

(12) שיחת כו' כסלו תרפ"ט (סה"ש תרפ"ט ע' 64).

(13) ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רה. ע' ריז.

(14) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 75. ועוד.

(7) לע"ע לא מצאנו מאמר זה בדרושי ר"ה, כי אם בדרושי חג הסוכות, או שמח"ת (ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ד ע' א'תקכד. וש"נ. וראה גם סה"מ תרכ"ו הנ"ל). ואולי הכוונה, שמאמר זה הוא בהמשך המאמרים דר"ה (המו"ל).

(8) אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' רנט. וש"נ (נעתק ב"היום יום" בתחלתו).

(9) תרפ"ב (סה"מ תרפ"ב ע' כט ואילך), תרצ"א (סה"מ תרצ"א ע' קלב ואילך), תש"ו

החורף, הוא בדוגמת חודש סיון שהוא חודש השלישי בחדשי הקיץ. ולכן, כשם שבחודש השלישי בחדשי הקיץ — שהתחלתם מניסן, שאז הוא הסדר מלמעלה למטה, מדריגת הצדיקים¹⁵ — הוא זמן מ"ת של גליא דתורה, כך גם בחודש השלישי בחדשי החורף — שהתחלתם מתשרי, מלמטה למעלה, מדריגת בעלי תשובה¹⁵ — הוא זמן מ"ת של פנימיות התורה.

וכיון שחודש כסלו בכלל הוא זמן מ"ת של פנימיות התורה, ובפרט י"ט כסלו שהוא ראש השנה לחסידות — שייך לזמן זה המאמר שבו מדובר אודות בזבז האוצרות, שזהו כללות הענין דהתגלות פנימיות התורה בתורת החסידות.

ג. וביאור הענין:

בדורות הראשונים היו הגבלות בלימוד פנימיות התורה — אין דורשין במעשה מרכבה כו'¹⁶, אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרביו¹⁷, וכיו"ב, עד שבא האריז"ל ואמר ש"בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה"¹⁸.

אמנם, גם בזמנו של האריז"ל היתה זהירות יתירה למי לגלות פנימיות התורה, והיו צריכים כמה תנאים להיות מוכשרים ללימוד פנימיות התורה. ועוד זאת, שהאריז"ל צוה ששום אחד מתלמידיו לא יכתוב זולת תלמידו הרח"ו (וכן הזהיר הרח"ו¹⁹: "אל תסתכל בשום קונטרסים הנכתבים בשם מורי זה"ה זולתי במה שכתבנו לך כו'"), וגם הרח"ו, קודם הסתלקותו צוה לגנוז את כתביו, ולאחר זמן עשו שאלת חלום והוציאו את הכתבים²⁰.

ואפילו אחרי כן, בזמנו של הבעש"ט שגילה פנימיות התורה — היו כמה אזהרות בזה, וכידוע²¹ אזהרתו שלא ללמוד ספרי קבלה מי שלא יודע להפשיט הדברים מגשמיותן כו'.

ובענין זה הי' חידושו של אדמו"ר הזקן — שגילה פנימיות התורה — בתורת החסידות באופן המובן בשכל אנושי (ועד שגם נפש הבהמית תוכל להבין) — לכל ישראל, ללא הגבלת תנאים, ולא עוד אלא שלא

15) ראה סה"מ תרפ"ט ע' 70. וש"נ.
 16) חגיגה יא, ב.
 17) שם יג, א.
 18) תניא אגה"ק רסכ"ו (קמב, ב).
 19) ראה כתר שם טוב בהוספות סל"ה.
 20) נדפסה ג"כ בהוספה לקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע).
 21) ראה כתר שם טוב בהוספות סל"ה וש"נ.

המתין עד שיבואו אליו, אלא הלך בעצמו לכמה מקומות ושלח שלוחים לכמה מדינות כדי לפרסם תורת החסידות.

ולאחרי כן, בזמנו של אדמו"ר האמצעי, נתרבו ריבוי חסידים²², ותורת החסידות נשתפכה ("האָט זיך געגאָסן") בראש כל חוצות.

ענין זה נעשה גם ע"י הסדר שהנהיג אדמו"ר האמצעי²³ — ודייק והקפיד על זה — שהאורחים שהיו מגיעים לליובאוויטש, היו חייבים לחזור את מאמרי החסידות ששמעו בליובאוויטש בכל מקום שעברו בדרכם בשובם למקומותיהם. ועד כדי כך, שכאשר א' החסידים — שהצטיין ביותר בחזרת מאמרי החסידות — נכנס ל"יחידות" לאדמו"ר האמצעי והתאונן שנעשה אצלו רגש של ישות מחזרת המאמרים, השיב לו אדמו"ר האמצעי: "אַ ציבעלע זאָל פון דיר ווערן אָבער חסידות זאָלסטו חזר'ן..."

וכן לאחרי זה, בזמנו של הצמח צדק, נתרבו החסידים ביותר, ומדור לדור הולך וניתוסף בהתגלות תורת החסידות ע"י רבותינו נשיאנו הן בנוגע להסברת עניני החסידות בשכל, והן בנוגע להפרסום בכל מקום, עד לדורנו זה, ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר, שצוה לתרגם עניני החסידות בשפות שונות, וללמוד עניני החסידות עם כל אחד ואחד, מבלי הבט על מעמדו ומצבו בידיעת גליא דתורה, ומבלי הבט אפילו על מעמדו ומצבו בקיום המצוות!

נשאלת איפוא השאלה: מצד גודל היוקר דפנימיות התורה, אפילו לגבי נגלה דתורה — היתכן שמבזבזים אוצרות יקרים כאלה?!

על זה מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמאמר ד"ה צדקת פרזונו²⁴, ש"כל סגולות אוצרי המלך אשר קבץ ואסף במשך שנים רבות, נוסף על העושר רב ומופלג שקיבצו המלכים אשר לפניו" — ש"לצורך הנהגת המלוכה אינו נוטל מזה מאומה" — "יכול לבזבז בשביל לנצח את המלחמה".

והיינו, שכיון שעומדים אנו בסמיכות לביאת המשיח, וצריך להיות כבר נצחון המלחמה — לכן מבזבזים את האוצרות הכמוסים של פנימיות התורה בהתגלות תורת החסידות.

(22) ראה קונטרס לימוד החסידות רפ"ז (ס"ע 13). אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' ריש ע' תצב. לקו"ש ח"א ס"ע 328 ואילך. חכ"ד ע' 144. תו"מ ח"ח ע' 231. וש"נ.

(24) פ"ו (סה"מ קונטרסים שם לו, ב. שמה.

(23) ראה גם מכתב י"ט אדר ב' שנה זו תרפ"ט ע' 123).

(אג"ק ח"ח ס"ע רפח). ח"ד ע' שסא. ח"ג

ד. והנה, בביאור הענין שבשביל נצחון המלחמה מבזבו המלך את אוצרותיו מבלי הבט על גודל הפלאת מעלת יוקר האוצרות — מוסיף אדמו"ר האמצעי בהמאמר²⁵, שהמלך בעצמו עומד בקשרי המלחמה, ומשליך חייו מנגד כו'.

וכן הוא גם בהנמשל — שפעולתם של רבותינו נשיאינו בגילוי תורת החסידות (בזבוז האוצרות בשביל נצחון המלחמה) היא באופן שהעמידו את עצמם בסכנה כו':

ידוע²⁶ שכאשר אדמו"ר הזקן גילה ופירסם את תורת החסידות, נתעורר עליו קטרוג גדול למעלה, ועד שנפסק עליו למעלה שיסתלק מהעולם.

— אדמו"ר הזקן שלח אז "פדיון נפש" להרה"ק ר' נחום מטשערנאָביל. —

כאשר נודע הדבר לבתו של אדמו"ר הזקן, הרבנית דבורה לאה, קיבלה על עצמה להחליף ("אַפֿבייטן") את אבי'... כדי שיוכל להמשיך עבודתו בקודש בגילוי תורת החסידות.

מאורע זה הי' בסמיכות לראש השנה. בליל ר"ה חששה הרבנית דבורה לאה שאדמו"ר הזקן יאמר לה "לשנה טובה תכתבי ותחתמי", והרי צדיק גוזר והקב"ה מקיים²⁷ — קפצה אפוא והקדימה ואמרה לו: "לשנה טובה תכתב ותחתם". וביום צום גדלי' — נסתלקה.

ועל דרך זה אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁸ — כידוע מה שאמר בזמן החתונה בשנת תרפ"ט¹²: אני הנני "משפך", שעל ידו שופכים ומשפיעים כו', וכאשר נשפכת טיפה אחת החוצה, מאשימים את ה"משפך". אלא שעל עצמי לא איכפת לי. אפילו אם יזמינו את כולם לחתונה, ואותי לא — גם לא איכפת לי. אבל מקוה הנני שחסידים וועלן מיר ניט פאַרלאָזן²⁹...

ומזה מובן גודל האחריות שמוטלת עלינו — שהרי כאשר חסידים

(25) תו"ח שם שכג, א.

נט, ב.

(26) לקו"ד ח"א מא, א ואילך. מג, א ואילך. ח"ד תרסו, סע"א ואילך. סה"ש קיץ הי"ש"ת ע' 39 ואילך.

(28) ראה גם תו"מ ח"א ע' 21.

(29) כלומר, שיתנהגו כדבעי, שאז נעשית פעולתו של ה"משפך" בשלימות, שלא ישפך החוצה, וכדלקמן (המור"ב).

(27) ראה תענית כג, א. זח"ב טו, א. שבת

מתנהגים שלא כדבעי ח"ו, הרי זה נוגע גם לה"משפך", שנחשב כמו שנשפך החוצה.

ואכן, בגלל שלא צייתנו אל הרבי כדבעי ולא היינו מקושרים אליו כדבעי, הנה באשמטנו אירע מה שאירע בשנת תש"י...

(כ"ק אדמו"ר שליט"א בכה מאד. ואח"כ סיים:)

ואעפ"כ, "מפיו אנו חיים גם עתה"³⁰ — מההשפעות שהרבי משפיע לנו,

וכיון שבכל הקשור להשפעת הגשמיות רוצים אנו ומקבלים ולוקחים את ההשפעות, צריכים לדעת שההשפעה היא על תנאי — בשביל רוחניות, שהו"ע ההתקשרות, ובמילא, כשלוקחים את ההשפעה אזי מתחייבים בקיום התנאי דהתקשרות, והרי ענין ההתקשרות הוא לא רק ע"י שמירת התקנות, כמו אמירת שיעור תהלים וכו', אלא גם לימוד תורת החסידות שלי³¹, שע"י נמשכים גם ההשפעות בגשמיות באופן ש"מלאכתן מתברכת"³².

ה. (ואח"כ אמר³³): הלשון ברכה בנוגע למלאכה דוקא ("מלאכתן מתברכת") — הוא בכבלי, ששם נאמר "תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת". אבל בירושלמי³⁴ נאמר הלשון ברכה גם בנוגע לתורה — "ברכה ניתנת בתורתן".

והענין בזה³⁵ — שכללות החילוק בין בבלי לירושלמי הוא שתלמוד בבלי שעליו נאמר³⁶ "במחשכים הושיבני" הוא באופן דאור חוזר, ותלמוד ירושלמי הוא באופן של אור ישר³⁷.

וזהו גם כללות החילוק שבין בעלי עסק, שלימודם הוא באופן דאור חוזר, ליושבי אוהל, שלימודם הוא באופן דאור ישר.

ומזה מובן שאצל יושבי אוהל לא מספיק הענין ד"תורתם משתמרת", היינו, שלא ישכח את לימודו, אלא צ"ל באופן ש"ברכה ניתנת בתורתן", שיתוסף יותר בהלימוד כו'.

(34) שם פ"ה ה"א.
 (35) ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 375 ואילך.
 (36) איכה ג, ו. וראה סנהדרין כד, א.
 (37) ראה בארוכה שערי אורה שער החנוכה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ד ואילך. המשך תרס"ו ע' צ ואילך. סה"מ תש"ח ס"ע 121 ואילך.

(30) לשון "הקדמת בני הגאון המחבר ז"ל" לשו"ע אדה"ז.
 (31) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה ע' צד (נעתק ב"היום יום" כד סיון).
 (32) ברכות לב, ב.
 (33) במענה לא' שאמר "לחיים" וביקש ברכה שתהי' מלאכתו מתברכת.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) יתן השי"ת שתהי' מלאכתם מתברכת ותורתם מתברכת.

* * *

ו. בשנת תש"ד, לפני עשר שנים, היתה הקביעות כבשנה זו — שי"ט כסלו חל ביום חמישי פ' וישב (ובמילא חל שבת פ' וישב בכ"א כסלו). וסיפר אז כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁸ אודות י"ט כסלו שנת תרס"ז — שחל ג"כ ביום חמישי פ' וישב — שאז הי' כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בווריצבורג שבמדינת אשכנז (דייטשלאַנד), ודיבר בהתוועדות אודות פרשת וישב ושייכותה לי"ט כסלו, בהסבירו את הענין באר היטב, באופן שגם יהודי אשכנז ("דייטשישע אידן") שהיו נוכחים בהתוועדות הבינו את הדברים.

ותוכן הענין:

פרשת וישב באה לאחרי פרשת וישלח, שבה נאמר "וישלח יעקב גו' אל עשו אחיו", שהו"ע עולם התוהו, שהאורות שבו הם מרובים כו"³⁹, ובהמשך לזה נאמר "וישב יעקב" — שהאורות מרובים דתוהו באים באופן של התיישבות.

וזהו "וישב יעקב בארץ מגורי אביו" — שההתיישבות דיעקב היתה היכן שיצחק אביו הי' ירא ("מגורי" מלשון מורא ופחד⁴⁰), כי, מצד מדריגתו של יצחק, גבורות דעתיק⁴¹, ישנו מורא ופחד מפני האורות דתוהו, שמא לא יוכלו להמשיכם למטה באופן של התיישבות. והחידוש הוא ש"וישב יעקב" — שיעקב לא פחד מהעבודה של בירור הניצוצות דתוהו, ולא עוד אלא שיצא לעבודה זו מתוך שמחה, כמ"ש⁴² "וישא יעקב רגליו גו'", ועי"ז המשיך האורות דתוהו באופן של התיישבות (כמוזכר בהתוועדות שלפנ"ז⁴³).

והענין בזה — שכאשר עבודת הבירורים היא בדרך מלחמה, אזי ישנו ענין של מורא ופחד, ובודאי שאין זה מתוך שמחה.

וכדי שתהי' העבודה ללא מורא ופחד, ומתוך שמחה — צריכה להיות העבודה בדרך של שלום, כמ"ש⁴⁴ "פדה בשלום נפשי מקרב לי

(42) ויצא כט, א ובפרש"י.

(43) ש"פ וישלח, י"ד כסלו סכ"ג (לעיל ע' 204).

(44) תהלים נה, יט.

(38) סה"ש תש"ד ע' 50 ואילך.

(39) ראה תו"א ר"פ וישלח. ובכ"מ.

(40) ראה זח"א קפ, א. אור תורה להרב

המגיד פרשתנו יז, ב. תו"א שם כז, ב. ועוד.

(41) ראה תו"א מקץ לט, ב. ובכ"מ.

כי ברבים היו עמדי", היינו, שגם כאשר ישנו מעמד ומצב ד"מקרב לי", נעשה "פדה בשלום נפשי", פדי' בשלום, ואז אין מקום למורא ופחד, וטעם הדבר — "כי ברבים היו עמדי", שהם עצמם רוצים וחפצים שיבררו אותם כו'.

וענין זה נעשה ע"י פנימיות התורה, כידוע⁴⁵ שעיקר הענין ד"פדה בשלום נפשי" קאי על פנימיות התורה.

ועפ"ז מובנת השייכות ד"וישב יעקב" לי"ט כסלו שהוא הזמן דגילוי פנימיות התורה — כי, דוקא ע"י פנימיות התורה נעשה הענין ד"וישב יעקב".

* * *

ז. חג הגאולה י"ט כסלו קשור במיוחד עם ספר התניא, כפי שכותב כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו הידוע (שנדפס בקיצורים והערות לספר התניא⁴⁶) שאדמו"ר הזקן ישב במאסר נ"ג ימים כנגד נ"ג הפרקים שבספר התניא, יום לפרק יום לפרק.

וכן ישנם עוד סיפורים המורים על השייכות של י"ט כסלו עם ספר התניא.

ויש לבאר ענין זה — בהקדם כללות הביאור בשם הספר: "תניא", ע"ש התחלת הספר: "תניא בספ"ג דנדה משיביעין אותו כו'".

ח. ידועה השאלה על מ"ש אדמו"ר הזקן "תניא בספ"ג דנדה משיביעין אותו כו'" — הרי בגמרא שם הלשון הוא "דרש רבי שמלאי", ולא ברייתא ("תניא")?

ומה שתירצו⁴⁷ שמאמר זה הובא במק"א בש"ס⁴⁸ ומדרשי חז"ל⁴⁹, ושם הגירסא היא "תניא" — אין זה תירוץ מספיק, דכיון שבספ"ג דנדה הגירסא הרווחת היא "דרש רבי שמלאי", הי' לו להביא גירסא זו הידועה לכל, ולמה בחר להביא המאמר ע"פ הגירסא "תניא" דוקא?

ועכצ"ל, שהיתה לאדמו"ר הזקן כוונה פנימית בפתיחת ספרו בתיבת "תניא", אשר, על שם פתיחה זו נקרא הספר בשם "תניא" — לפי ששם זה מבטא את תוכנו ומהותו של הספר (וע"ד פתגם כ"ק מו"ח

47) בית רבי ח"א פכ"ז. וראה גם מ"מ, הגהות והערות קצרות לס"ש"ב" רפ"א (ע' יט).

48) יבמות ע"א, ב.

49) יל"ש ר"פ תזריע.

45) ראה תו"מ סה"מ כסלו ע' מו ואילך. וש"נ.

46) ס"ע קכב. ולאח"ז באג"ק שלו ח"ד

ס"ע רסד.

אדמו"ר⁵⁰ בפירוש מאמר ההגדה "חכם מה הוא אומר": האדם מה הוא ומהותו הוא מגלה באמירתו), כדלקמן.

ט. ובהקדמה — שעד"ז מצינו גם באידרא רבא⁵¹, שהתחלתה: "תניא אר"ש לחברייא כו".

ומבואר בזה⁵², שיש קליפה קשה ביותר הנקראת בשם "תניא", שנמצאת בלב לומדי תורה, ומונעת אותם מלימוד פנימיות התורה, וזוהי כוונת רשב"י — שהוא המקור דפנימיות התורה — בפתיחת האידרא (התחלת פנימיות התורה) בתיבת "תניא", להכרית ולבטל קליפה זו.

ועל דרך זה בנוגע לאדמו"ר הזקן שפתח ספרו בתיבת תניא⁵³ — דכיון שספר זה הוא תורה שבכתב דתורת החסידות⁵⁴, שזהו המקור וההתחלה לכללות תורת החסידות [וכידוע⁵⁵ שאע"פ שספר התניא נכתב לפני פטרבורג, מ"מ, היתה כתיבתו כמו לאחר פטרבורג], לכן, התחלת הספר, וגם שמו של הספר, הוא "תניא" — שמבטא את מהותו ותוכנו של הספר — להכרית ולבטל את הקליפה שמונעת לימוד פנימיות התורה.

וזוהו הטעם שהפתיחה ב"תניא" היא בהאידרא וכן בספר התניא, ולא בשאר ספרים, חומש וגמרא וכיו"ב — כיון שביטולה של קליפה קשה זו הוא ע"י פנימיות התורה דוקא.

י. עפ"ז מובן גם הקשר והשייכות של ספר התניא ליי"ט כסלו:

יי"ט כסלו הוא ראש השנה לחסידות, שבו יש דין ומשפט (לא רק על ענינים גשמיים, אלא גם) על ענינים רוחניים, כמבואר בחסידות⁵⁶ בפירוש הכתוב⁵⁷ "כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב", שיש דין ומשפט (גם) על המשכת האלקות ביעקב, באיזו מדה תהי' המשכת אלקות אצל בני ישראל.

וע"י ספר התניא — שמכרית ומבטל את הקליפה הקשה שמונעת

(53) בית רבי שם — בשם הצ"צ.
 (54) קיצורים והערות שם ע' קיח. אג"ק שם ע' רסא.
 (55) סה"ש תורת שלום ע' 55; ס"ע 114.
 (56) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נד, ד. נה, סע"ד ואילך. ובכ"מ.
 (57) תהלים פא, ה.

(50) הובא בהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' יז (מ"שיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר בחה"פ"). סה"מ היש"ת ע' 44.
 (51) זח"ג קכו, ב.
 (52) בספר אור הגנוז ח"ב פי"ט (בשם האריז"ל) — הובא בבית רבי שם. וראה משנת חסידים מס' אייר וסיון פ"א מ"ז.

גילוי אלקות — זוכים בהדין ומשפט שבר"ה לחסידות, ונמשכת כתיבה וחתימה טובה ברוחניות, ובמילא גם בגשמיות.

* * *

יא. בהמאמר ד"ה צדקת פרזונו שנאמר ב"ט כסלו השתא, ואמרו כ"ק מו"ח אדמו"ר ב"ט כסלו תרפ"ט — יש שינויים לגבי המאמר כפי שאמרו אדמו"ר האמצעי.

ואין זה פלא — כאמור לעיל (ס"א) שהענין דאמירת דא"ח ע"י רבותינו נשיאינו קשור גם עם תנאי הזמן, המעמד ומצב באותו זמן, הקטרוגים שצריכים לבטל וכיו"ב, ובהתאם לכך ישנם שינויים באמירת המאמרים כו'.

ומהשינויים במאמר הנ"ל — שכאשר מדובר אודות בזבז האוצרות בשביל נצחון המלחמה, מוסיף אדמו"ר האמצעי במאמרו⁵⁸ שכן הוא גם בעת שמחת חתונת בנו יחידו, שגם אז מבזבז המלך את כל האוצרות.

יב. ויש לבאר הענין דבזבז האוצרות בעת שמחת חתונת בנו יחידו — כפי שהוא למעלה:

בן יחיד — קאי על כאו"א מישראל, כידוע מאמר הבעש"ט⁵⁹ ע"ד היוקר של כאו"א מישראל אצל הקב"ה, כמו בן יחיד שנולד להורים זקנים לעת זקנתם.

ושמחת חתונת בנו יחידו — שחתונה הו"ע גילוי כח הא"ס ע"י ההולדה⁶⁰ — ענינה ותוכנה שיתוסף עוד יהודי, היינו, שעוד יהודי יתקרב להקב"ה⁶¹.

ובעת שמחת חתונת בנו יחידו מבזבז המלך את כל האוצרות — שבשביל שיהודי יתקרב להקב"ה מבזבזים את כל האוצרות, שזהו מצד היוקר של הבן יחיד.

יג. וכן הוא בענין בזבז האוצרות שבהתגלות תורת החסידות: ידוע⁶² מה שביאר אדמו"ר הזקן להרה"ק ר' פנחס מקאריץ בענין

61) ראה לקו"ד ח"ד תשמו, א. סה"ש

תש"א ע' 45 ואילך.

62) "התמים" חוברת ב ע' מט. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שכו ואילך. ועוד.

58) תו"ח שם שכב, ב.

59) כתר שם טוב בהוספות סקס"ז. וש"נ.

60) ראה לקו"ת שה"ש מ, א. ובכ"מ.

התגלות ופרסום תורת החסידות, ע"פ משל מבן מלך שהי' חולה מסוכן, וכדי להציל את חייו, צוה המלך ליקח את האבן היקרה שבכתר המלכות, לשחקה וליתנה לתוך פיו של בן המלך.

וההסברה בזה — שלולי מציאותו של בן המלך, מהי התועלת ומהו הצורך בכל ענין המלוכה וכתר מלכות!

ועד"ז למעלה — שמלכותו של הקב"ה (שגם היא באופן ד"אין מלך בלא עם⁶³) היא ע"י נש"י דוקא, שממליכים אותו כו', שכל אחד מהם הוא כמו בן יחיד, ובשבילו מבזבו המלך את כל האוצרות, שזהו"ע התגלות תורת החסידות.

וזהו הטעם שכ"ק מו"ח אדמו"ר הפיץ ופירסם תורת החסידות לכל בני"י, מבלי להתחשב אפילו במעמדם ומצבם בנוגע לקיום המצוות (כנ"ל ס"ג),

— וכפי שאמר⁶⁴ שבימינו אלו אין מציאות של "אפיקורסים". יכול להיות מציאות של "עם הארץ", "שוטה", והרחמנות עליו גדולה ביותר, אבל לא "אפיקורס" —

כיון שכאו"א מישראל, יהי' מי שיהי', הוא בנו יחידו של הקב"ה, ובמילא נכלל הוא בהבטחה ש"לא ידח ממנו נדח"⁶⁵,

ולכן, השתדל כ"ק מו"ח אדמו"ר — להיותו נשיא הדור, שממנו יונקים חיותם כל בני הדור [וכמבואר בתניא⁶⁶ שאפילו הפושעים ומורדים בתלמידי חכמים מקבלים חיותם מהם] — ומסר נפשו לגלות ולפרסם תורת החסידות גם אליהם, כדי להוציאם ("אָרויסשלעפן זיי") ממעמדם ומצבם ולקרבם לאלקות.

יד. אמנם, בענין זה צריך לידע כל אחד, שכשם שרצונו שיבזבו את האוצרות בשבילו ויקרבו אותו, כך צריך גם הוא לעשות כן — לקרב עוד יהודי, וללמוד עמו תורת החסידות.

ואין לו לטעון: מי הוא יהודי זה, הרי הוא רחוק לגמרי וכו' — כי, כאשר יעשה חשבון אמיתי, יוכח שהאמת הוא להיפך, כי, להיותו

תש"ב ע' 82. אג"ק שלו ח"ב ע' תקכו.
 (65) ע"פ שמואל-ב יד, יד. וראה תניא
 ספל"ט. ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.
 (66) פ"ב.

(63) רבינו בחיי פרשתנו לח. ל. וראה
 בהנסמן בתו"מ סה"מ תשרי ס"ע רלד הערה
 86.
 (64) ראה סה"מ תשי"א ע' 242. סה"ש

קרוב יותר לה' ולתורתו, אזי מצד החסרון שבעבודתו הרי הוא הוא גרוע יותר מיהודי הנ"ל, וכמו שאמרו רז"ל⁶⁷ גבי אחר שידע בכבודי כו'⁶⁸.

ובמילא, אם בשבילו מבזבזים את האוצרות — הרי בודאי שיכול הוא וצריך להתנהג כן עם הזולת, לקרבו וכו'.

וכאשר עבודתו היא באופן ד"צדקה כו' שפירזן לבין האומות⁶⁹, שיורד ממדריגתו ומכניס את עצמו לעסוק בטובת הזולת, אזי מתנהג גם הקב"ה עמו באופן כזה, "צדקה עשה הקב"ה כו"⁶⁹ — שמבזבז את האוצרות בשבילו, ומוציאו מן המיצר אל המרחב בגשמיות וברוחניות.

* * *

טו. בפרשת השבוע⁷⁰ מסופר אודות לידת פרץ — שמישיח הוא מבני בניו — ע"י מעשה יהודה ותמר. ועד"ז מצינו בנוגע לישי אבי דוד — ישישי חשב שבא על שפחתו כו'⁷¹.

וטעם הדבר שהוצרך להיות באופן כזה — כדי להוציא את הנשמות של דוד ומשיח מהקליפות, שלא היו מניחים אותם לצאת, ולכן הוצרך להיות באופן שיחשבו שיש להם חלק ונחלה כו'⁷².

אמנם, מצדה של תמר — הי' זה ענין של מסירת נפש, שהרי תמר "היתה צנועה בבית חמי"⁷³, ואעפ"כ מסרה נפשה בשביל להמשיך נשמת משיח.

ונקודת הענין — שבשביל גילוי המשיח יש צורך בענין של מס"נ דוקא.

טז. ועד"ז מצינו אצל פינחס — פינחס זה אליהו⁷⁴, מבשר הגאולה⁷⁵:

פינחס שהרגו לזמרי — הניח עצמו הצדה, ומסר נפשו לקנא קנאת ה' ("בקנאו את קנאתי גו"⁷⁶), ולכן, גם בשעה שנתעלמה הלכה ממשה רבינו⁷⁷, זכה פינחס לכוין אל ההלכה לאמיתתה, שהרי אף ש"הבא לימלך אין מוריין לו", הרי כן היא ה"הלכה"⁷⁸.

ערך דוד ע' קמב ואילך. וש"נ.

(73) פרש"י שם, כו.

(74) נסמן באג"ק ח"ג ע' קס.

(75) פרש"י בחוקותי כו, מב. ועוד.

(76) פינחס כה, יא.

(77) סנהדרין פב, א. פרש"י בלק כה, ו.

(78) סנהדרין שם.

(67) עין יעקב חגיגה טו, א.

(68) תניא ספ"א.

(69) לשון חז"ל — פסחים פז, ב.

(70) לח, כט.

(71) ראה עשרה מאמרות מאמר חקו"ד

ח"ג פ"י — הובא בלקו"ת ס"פ ברכה (ק, א).

(72) ראה ש"ך עה"ת פרשתנו עה"פ.

דרמ"צ לב, ב. ספר הליקוטים (דא"ח להצ"צ)

והענין בזה — שמצד הנשמה רצונו של כאו"א מישראל לקיים את רצון הבורא⁷⁹, ומצד הנשמה אין מקום לענין של טעות כו', אלא שכאשר ישנם פניות אישיות, הרי זה מעלים על הנשמה. אבל כאשר יהודי נמצא במעמד ומצב שאינו חושב על עצמו כלל, ומתמסר לגמרי לקיים ולמלא רצון הבורא — כפי שצריך להיות מצד הנשמה — אזי בודאי יכוין אל האמת⁸⁰.

ומצד מסירת נפשו — "הנני נותן לו את בריתי שלום"⁸¹, ונעשה הענין ד"פנחס זה אליהו", שיבוא ויבשר לבנ"י בשורת הגאולה ע"י משיח — כי, כאמור, בשביל גילוי המשיח יש צורך בענין של מס"נ דוקא.

יז. וכיון שבשביל גילוי המשיח יש צורך בענין של מס"נ דוקא, הרי מובן, שכללות ענין העבודה — שתכליתה הוא ביאת המשיח — צריכה להיות מתוך מס"נ.

והענין בזה — שתכלית הכוונה בבריאת העולם הוא שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים⁸², והרי ענין זה יושלם בביאת המשיח. וזהו שאמרו רז"ל⁸³ על הפסוק⁸⁴ "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", "זה רוחו של מלך המשיח" — שהענין דרוחו של משיח ישנו כבר מתחילת הבריאה, כיון שזוהי תכלית כוונת הבריאה.

ולכן, כללות ענין העבודה, ובפרט בכל זמן משך הגלות, צריכה להיות מתוך מס"נ, היינו, להניח את עצמו הצדה, ולעבוד את ה' באופן של אתכפיא וקבלת עול — כי, לגילוי המשיח באים ע"י מסירת נפשו דוקא.

וזהו גם הביאור בהמדובר בי"ט כסלו⁸⁵, שהאל"ף בי"ת של חסידות הו"ע הנחת עצמותו, אתכפיא וקבלת עול,

— דלכאורה, ה' צריך להיות סדר העבודה באופן שתחילה תהי' עבודתו ע"פ שכלו ורצונו, ליתן גם לו תפיסת מקום ("מ'זאָל אים אויך געבן אַן אָר"ט"), ואח"כ ידרשו עבודה נעלית יותר, באופן של הנחת עצמותו. ואעפ"כ, מיד בתחלת העבודה תובעים לכל לראש ("נאָך

79) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

ובכ"מ.

80) ראה גם תו"מ ח"ט ע' 63.

83) ב"ר פ"ב, ד. רפ"ח.

81) פינחס כה, יב.

84) בראשית א, ב.

82) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.

85) סעיף מ (לעיל ע' 264).

ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.

איידער וואָס ווען" אתכפּיא וקבלת עול, "ברעכן זיך און ניט טאָן וואָס
עס ווילט זיך", ואדרבה, "טאָן וואָס עס ווילט זיך ניט" —
כי, המכוון בכל עניני העבודה הו"ע המס"נ, שדוקא עי"ז זוכים
לגילוי אורו של משיח צדקנו, במהרה בימינו.

